

ΣΙΝΕ «ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ» ΣΤΑ ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ

ΠΕΙΡΑΙΑΣ
για όλους

Σκέψου παγκόσμια για τον πολιτισμό
Δράσε τοπικά
Διάσωσε το Σινέ "Καλιφόρνια"

Διήμερο δράσεων για τη
Διάσωση του **"Σινέ Καλιφόρνια"**

Σάββατο 6 και **Κυριακή 7** Νοεμβρίου 2021, 18.30 μμ
Πεζόδρομος οδού Παλαμψιδίου, Μανιάτικα-Αγία Σοφία

<p>Σάββατο 6</p> <p>Συλλογή υπογραφών Ξεμάχηση στο εσωτερικό του Σινέ "Καλιφόρνια" σε ολιγομελείς ομάδες</p> <p>Ομιλίες - Ενημέρωση - Συζήτηση Νίκος Μπελαβίλας (Καθηγητής ΕΜΠ, Επικεφαλής "Πειραιάς για Όλους") Μαρία Κατσαντώνη (Κοινωνική Σύμβουλος Ε' Δημοτικής Κοινότητας) Χάρης Μιχαήλ (Αρχιτέκτονας) Αγαπητός Αγαπητάκης (Εικαστικός, Αιθουσάρχης)</p>	<p>Κυριακή 7</p> <p>Θέατρο Σκιών Λαϊκό παραμύθι <i>Το μαγεμένο δέντρο</i></p> <p>Ζητάμε άμεση ενημέρωση και δέσμευση από τη δημοτική αρχή για το χρονοδιάγραμμα επανάχρησης του κτιρίου</p>
--	---

ΣΙΝΕ «ΚΑΛΛΙΦΟΡΝΙΑ» ΣΤΑ ΜΑΝΙΑΤΙΚΑ

Περιεχόμενα

Ταυτότητα της έκθεσης	3
Εισαγωγή	3
Ο ιδρυτής Νικόλαος Μάμας	4
Το κτίριο του Σινέ «Καλιφόρνια» και η αρχιτεκτονική του	4
Ακμή και παρακμή	6
Πρόταση αποκατάστασης και επανάχρησης	7
Βιβλιογραφία - Πηγές	8

Εικόνα εξωφύλλου: XXX

Ταυτότητα της έκθεσης

Η παρούσα έκθεση συντάχθηκε από ομάδα εργασίας με επικεφαλής τον MSc Αρχιτέκτονα Χαρίλαο Μιχαήλ και τους Βάνα Μελά, Αγαπητό Αγαπητάκη κ.λπ.

Το logo του Σινέ «Καλλιφόρνια» σχεδιάστηκε από τον Γιάννη Αγαπητάκη.

Εισαγωγή

Ένα ιδιαίτερο κτίριο που με την πρωτοποριακή του χρήση το 1930, εισήγαγε στον Πειραιά τα πολυκαταστήματα με ψυχαγωγία καθώς περιλάμβανε μια αίθουσα κινηματογράφου και οκτώ καταστήματα, είναι το Σινέ «Καλλιφόρνια» στο κέντρο της συνοικίας των Μανιάτικων-Αγίας Σοφίας.

Υπήρξε σήμα κατατεθέν μιας ολόκληρης εποχής αλλά και τοπόσημο για την ευρύτερη περιοχή. Για το ερώτημα γιατί επιλέχτηκε το συγκριμένο σημείο κι όχι ένα άλλο πιο κεντρικό οικόπεδο μέσα στον ιστορικό ιστό της Αθήνας για μια τόσο πρωτοποριακή χρήση, υπάρχει απάντηση. Είναι η στιγμή που εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες των πολέμων αλλά και εσωτερικοί μετανάστες κατακλύζουν τον Πειραιά. Νέες συνοικίες γεννιούνται και οι παλιές, όπως τα Μανιάτικα, πυκνώνουν από τη ροή νέων ανθρώπων από τη νότια Πελοπόννησο που έρχονται να δουλέψουν στο λιμάνι και στα εργοστάσια.

Ο κινηματογράφος μόλις είχε εισβάλει δυναμικά στον τομέα της αναψυχής ενώ, ένα χρόνο πριν, στον κεντρικό Πειραιά είχε κάνει πρεμιέρα η πρώτη ομιλούσα ταινία. Το Πασαλιμάνι ήταν γεμάτο από κινηματοθέατρα και φαίνεται ότι είχε έρθει η ώρα για τους περιφερειακούς κινηματογράφους. Το Σινέ «Καλλιφόρνια» κτίστηκε σχεδόν ταυτόχρονα με άλλους συνοικιακούς κινηματογράφους στις τρεις προσφυγικές συνοικίες, την Κοκκινιά, το Κερατσίνι και τη Δραπετσώνα. Και λίγο πιο ανατολικά, ο βιομήχανος Κρίτων Δηλαβέρης κατασκεύασε θερινό κινηματογράφο στο δώμα του κτιρίου διοίκησης στο μεγάλο εργοστάσιο κεραμοποιίας της οδού Θηβών.

Η σημερινή χρονική στιγμή της διάσωσης του Σινέ «Καλλιφόρνια» μοιάζει να είναι επιτακτικά συμβολική – πνευματική αλλά και ουσιαστική τιμώντας την μνήμη ενός Έλληνα μετανάστη και ευεργέτη, του Νικολάου Μάμα που επέστρεψε στην Ελλάδα σε μια άλλη χρονική περίοδο και προσέφερε μέσα στη φωτιά του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου.

Η νέα πρόταση επανάχρησης έχει μέσα της την τεράστια σημασία του σημείου στο οποίο βρίσκεται το κτίριο, δίπλα στο λιμάνι του Πειραιά, το σημείο αναχώρησης αλλά και άφιξης, αποχαιρετισμού και υποδοχής προσφύγων και οικονομικών μεταναστών καθ' όλη τη διάρκεια των δύο αιώνων της ζωής της πόλης.

Ο ιδρυτής Νικόλαος Μάμας

Εικ. 1. XXX

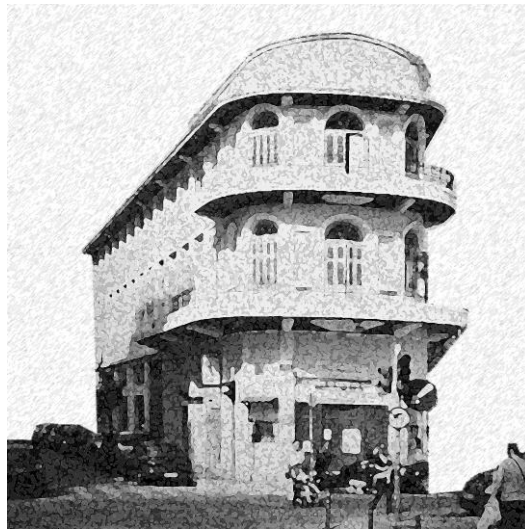
Η ιστορία του κτιρίου ξεκινά με την πορεία ζωής του ιδιοκτήτη του ως μετανάστη. Ο Νικόλαος Μάμας γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη και ήταν γιος του Αντωνίου Μάμα και της Αμαλίας, γερμανικής καταγωγής, η οποία πέθανε πρόωρα. Λόγω της απώλειας των γονιών του μεγάλωσε με τη θεία του Μαριγώ Μάμα. Στα δώδεκα του ο Μάμας έγινε ναυτικός. Στη συνέχεια ως λαθρεπιβάτης έφυγε για την Αμερική και εγκαταστάθηκε στην Καλιφόρνια.

Το 1912 έλαβε μέρος στους Βαλκανικούς πολέμους ως εθελοντής. Το 1924, έχοντας πια αποκτήσει μεγάλη περιουσία, επέστρεψε από την Αμερική και εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα. Στον Πειραιά κατασκεύασε αυτό που σήμερα θα ονομάζαμε «πολυχώρο» - ένα κινηματοθέατρο με καταστήματα στο ισόγειο, το Σινέ «Καλιφόρνια», τιμώντας τον τόπο που διέπρεψε ως μετανάστης, τη μακρινή ακτή των δυτικών ΗΠΑ. Με διαθήκη του κληροδότησε το συγκρότημα Καλιφόρνια στην κοινότητα Γαλαξιδίου. Απεβίωσε στις 19 Δεκεμβρίου του 1941 στον Πειραιά και ενταφιάστηκε στο Γαλαξίδι.

Το κτίριο του Σινέ «Καλιφόρνια» και η αρχιτεκτονική του

Εικ. 4. XXX

Εικ. 5. XXX

Ο κινηματογράφος «Καλλιφόρνια» στη συνοικία της Αγίας Σοφίας του Πειραιά, είναι μια από τις πλέον γνώριμες εικόνες της περιοχής. Βρίσκεται στη συμβολή των δρόμων Παλαμηδίου και Αντιπλοιάρχου Βλαχάκου, στην καρδιά της συνοικίας, στο τοπικό εμπορικό κέντρο της Ε' Δημοτικής Κοινότητας Πειραιά και αποτελεί σημείο συνάντησης και αναφοράς για τους κατοίκους και την αισθητική της περιοχής.

Το Σινέ «Καλλιφόρνια» είναι ένα σημαντικό κτίριο αρχιτεκτονικά αλλά και στατικά, αν φανταστεί κανείς ότι το έτος ολοκλήρωσης και λειτουργίας του είναι το 1931 και είναι κατασκευασμένο από σπλισμένο σκυρόδεμα (μπετόν-αρμέ). Κλέβει τη ματιά και τα ενδιαφέρον των περαστικών με τη δυναμική κυκλική απόληξη του όγκου του στη συμβολή των οδών που το περιβάλλουν.

Εικ. 1. XXX

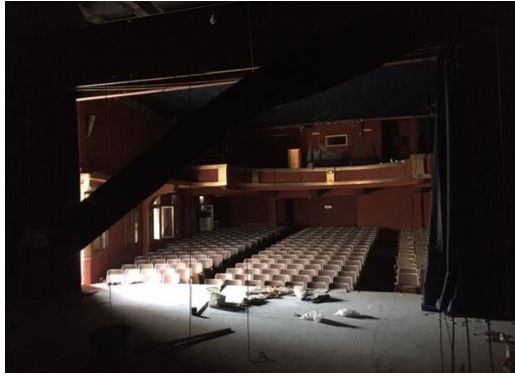
Η κατασκευή του ολοκληρώθηκε στα τέλη του 1930 και η λειτουργία του κινηματοθεάτρου ξεκίνησε στις 25 Ιανουαρίου του 1931. Ήταν κατασκευασμένο με προδιαγραφές κινηματοθεάτρου ήταν εξ ολοκλήρου από οπλισμένο σκυρόδεμα (μπετόν αρμέ) και διέθετε δύο εξόδους, την κεντρική και μια έξοδο κινδύνου. Είχε τη δυνατότητα να φιλοξενήσει 590 θεατές και μπορούσε να εκκενωθεί εντός 5 λεπτών – χρόνος απίστευτος για τις προδιαγραφές της εποχής εκείνης. Ήταν, κυρίως, χειμερινός αλλά με το άνοιγμα των πολλών παραθύρων που διέθετε μπορούσε να λειτουργήσει και κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού. Διέθετε σύγχρονες ηλεκτρολογικές εγκαταστάσεις με πίνακες ασφαλείας, συστήματα πρωτοποριακά για την Ελλάδα και φωτισμό κινδύνου. Οι θύρες όλες, εσωτερικά, ήταν μεταλλικές για να υπάρχει θερμική μόνωση σε περίπτωση πυρκαγιάς.

Ήταν ένας μικρός κτιριακός «Τιτανικός» της εποχής σε προδιαγραφές ασφαλείας. Ωστόσο όπως κι ο «Τιτανικός», στις 19 Μαρτίου του 1950, Κυριακή βράδυ, στις 8.45, μετά την ανάφλεξη από υπερθέρμανση της ταινίας στον θάλαμο προβολής, προκλήθηκε φωτιά με αποτέλεσμα να καταστραφεί ολοσχερώς η μηχανή προβολής. Η φωτιά κατασβήστηκε με παρέμβαση του τότε αιθουσάρχη Σπυρίδωνα Πετράκου, μαζί με τον Νικόλαο Κόμη που ήταν βοηθός μηχανικού. Ακολούθησε πανδαιμόνιο. Αποτέλεσμα του πανικού ήταν ο θάνατος 8 ατόμων και ο τραυματισμός άλλων 26.

Ακμή και παρακμή

Εικ. 4. ΧΧΧ

Εικ. 5. ΧΧΧ

Το ιστορικό κτίριο ανήκει στη γενιά όλων εκείνων των συνοικιακών κινηματογράφων που έγραψαν μοναδική ιστορία στην ψυχαγωγία των Ελλήνων του 20ού αιώνα. Είναι οι εποχές που κάθε συνοικία είχε χειμερινό αλλά και καλοκαιρινό σινεμά και η έβδομη τέχνη ήταν η απόλυτη ψυχαγωγία που άγγιζε τα όρια του θαύματος για τους ανθρώπους των χαμηλών οικονομικά τάξεων.

Αυτά τα σινεμά στήριξαν και τη μεγάλη ελληνική κινηματογραφική παραγωγή των δεκαετιών του 1950 και του 1960 με τις χιλιάδες των εισιτηρίων που έκοβαν.

Τις τελευταίες δεκαετίες το Σινέ «Καλλιφόρνια», όπως και πολλά άλλα συνοικιακά σινεμά, παρήκμασε. Σήμερα παραμένει σφραγισμένο, χωρίς ανάσα, και ας φιλοξένησε εκτός των κινηματογραφικών ταινιών και σημαντικούς περιοδεύοντες θιάσους που έπαιξαν στη σκηνή του κωμωδίες και επιθεωρήσεις όπως η τελευταία του αείμνηστου Κώστα Χατζηχρήστου. Η αίθουσα παραμένει πλέον κλειστή πάρα πολλά χρόνια χωρίς να ακουστεί χειροκρότημα.

Πρόταση αποκατάστασης και επανάχρησης

Εικ. 6. ΧΧΧ

Η Ε΄ Δημοτική Κοινότητα Πειραιά στην προσπάθεια διάσωσης του ιστορικού αλλά όχι ακόμη κηρυγμένου διατηρητέου μνημείου, του κτιρίου του Σινέ «Καλλιφόρνια» στη συνοικία Αγία Σοφία του Πειραιά θα πρέπει να προχωρήσει σε πρώτη φάση μια σειρά από νομικές και θεσμικές διαδικασίες.

Εικ. 7. και Εικ. 8. XXX

Συγκεκριμένα:

1. Ολοκλήρωση με Προγραμματική Σύμβαση της συμφωνίας που επετεύχθη κατά την συνάντηση των αντιπροσωπειών του δήμου Πειραιά υπό τον δήμαρχο κ. Ιωάννη Μώραλη και του Δήμου Δελφών αποτελούμενη από τον αντιδήμαρχο Γαλαξιδίου κ. Θύμιο Γρίβα και τον πρόεδρο του χωριού κ. Σπύρο Μπαρλιακό, ο οποίος είναι και πρόεδρος του κληροδοτήματος Μάμα, τον Νοέμβριο του 2020 με παράλληλο έλεγχο του ιδιοκτησιακού καθεστώτος.
2. Προγραμματική Σύμβαση θα επιτρέψει Δήμος Πειραιά να προχωρήσει σε σύνταξη απαραίτητων μελετών (αρχιτεκτονικής μελέτης, στατικής μελέτης, λοιπών μηχανολογικών μελετών, καθώς και οποιασδήποτε άλλης μελέτης και ενέργειας επιβάλλεται προκειμένου να ενταχθεί η ανακατασκευή και αποκατάσταση της λειτουργίας του κτιρίου σε κάποιο οικονομικό πρόγραμμα ΕΣΠΑ ή οποιοδήποτε άλλου παρόμοιου πλαισίου στήριξης).
3. Άμεση αρχιτεκτονική και στατική αποτύπωση του κτιρίου. Η αποτύπωση είναι απολύτως απαραίτητη για όλα τα επόμενα βήματα.
4. Προετοιμασία φακέλου αρχιτεκτονικής και ιστορικής τεκμηρίωσης και υποβολή πρότασης στο ΥΠΠΟΑ για κήρυξη του κτιρίου ως διατηρητέου μνημείου. Ο φάκελος θα στηριχθεί στην παρούσα έκθεση και στα στοιχεία που θα προκύψουν από την αποτύπωση.
5. Τεχνική προμελέτη για την ωρίμανση του έργου προκειμένου να προχωρήσει η αποκατάσταση.
6. Μελέτη βιωσιμότητας με επιλογή χρήσεων και δομής λειτουργίας (κινηματογράφος και αίθουσα εκδηλώσεων, καταστήματα ισογείου κ.λπ.).
6. Οικονομικός προϋπολογισμός έργου που θα συνταχθεί μετά την ολοκλήρωση όλων των μελετών.
7. Υποβολή πρότασης χρηματοδότησης από εθνικό, περιφερειακό ή ευρωπαϊκό πρόγραμμα.

Βιβλιογραφία - Πηγές